

ש"י עגנון

נְבִיעַת הַחֹל

האם האדם הוא י"ב
בתחילת שנת ה'תש"ז

ב"ה

Alle Rechte, auch das der Übersetzung, vorbehalten.

Copyright 1919 by the Jüdischer Verlag, Berlin.

נבעת הכול

פאת

ש"י עננון

תר"ם לפ"ק

JÜDISCHER VERLAG/BERLIN.

PJ5053
A4G5
1919

א

ראה זה פלא! —

תמדת נאות לה ליעל חיות לקרא עמה בספרות היפה.
 לאתר שמצא בזה עוד אחד מכבשוני הנפש וחירותיה
 שאין להם פותר אמר: כל זה למעלה מבינתי ולמה
 אינע לריק? כיון שהבטחתי אין לי אלא לקיים.

קדם שבאה אצלו לקרות נודע לו מצבה. —

בחורה בת טובים וריקנית, היתה בעיניו תחלה, כל
 יסיה כחגים, אין לה בעולמה אלא לעגב על עלם,
 עלם וחברו. — והנה היא אומללה; אומללה שבעתים,
 עניה ועומדת בחזקת סכנה. קופה של פגעים תלויה
 לה מאחריה. בנעוריה. בית אביה, אמנם, ראתה בטובה,

ה

אבל מיום שנלתה משם, הורע מולה. עכשיו הריהי מצפה
לשכר של תיקון גרבים. לומדת היא מלאכה זו, אבל
שברה מוטל בספק. יד כהה לה וכל מלאכת עבודה
אסר עליה הרופא. מזלו של יורד יזעזע כל לב, וביחוד
נורל עלמה האמונה עלי תולע, שנשכרת על פת לחם.
בת מלך שנידונית לעשות בפלך.

הי, כמה חשד בכשרה זו!

ומעין קורת רוח שאננה התחילה מנעימה לאבריו.
הפעם מצא מקום לתקן את המעות. וכשפתחה דלת
חדרו פתח ספר דברים. תורה ילמדנה; עברית. מוטב
שתהא נגנת משתקפת חייה בפלך. למחיה שלהו ה
לפניה.

היא רעבה; רעבה ללחם. לא נלתה לו בפירוש. חם
וחלילה. אבל כשבקשה כוס מים, ידע שעדיין לא אכלה
היום סעודה של צהרים.

חמדת הוציא לחם חיתים. אין רצונה בכך. מים

שאלה; כוס מים בלבד. בקושי טעמה מן האוכלין,
כצפור המלקטת. כן, כצפור אכלה. רק הצפרים דרך
אכילתן יפה. כך מקובל מפי פזמוני המשורר. צדקו
דברך, מר פזמוני!

יום רביעי נתאחרה לבוא. כשנכנסה לחדרו לא ירבה
על הכסא לפני השלחן. שלא כדרכה קבעה ישיבתה
על נבי הדרגש. — למה מר חמדת שותק תמיד? סבורה
היתה תחלה שפניו שוחקות וצהלה בלבן, רק מיום
שהכירה אותו יפה רואה היא כי תשכון עליו עננה. —
יספר נא קצת מקורות חייו.

הוא לא יספר לה. לפניו, כשהיה מתרפק על חסדי
עלמות, שוקד היה על דבריהן לעשותם. עדנת אביב
ימיו כמו משכה את האשה אליו. עכשיו, כל זה
למה לו?

והם ישבו ללמוד.

קומתה נבודה משלו. אמש נגלה לו דבר זה. ובערב

כשהיא באה, הריהו מניח ספר על נבי ספר, שלא
תהא נוקקת לשוח. רוב טובה. עכשיו הרי עליה למשום
את צוארה כברבור כדי לראות אות בספר. — מה זה
עשה לה מר חמדת?

הוא נמל כר קטן והציע על הכסא. יאה. יאה.
שתי שעות רצופות הם יושבים ולומדים. שוב לא תהא
הישיבה קשה לה. תודה רבה! אבל סליחה, גברת,
תמדת רוצה לאכול פת ערבית. בבקשה תשתתף אף
היא בסעודה. לא א!?! אם כן נלמד הלאה.
אף הוא לא יאכל.

על כרחא היא מסכימה לאכול.
הקפה מתבשל והולך. מכונת הספירט מקיפה את
הקומקום אורות, אורות. יעל שמטה עיניה מתוך ספרה
ונסתכלה באור. — האמנם מוצאת הנברת, שבעל בית
הגון אני? — חן חן לה!
תמדת הרבין ראשו המסולסל לפני המכונה הדולקת.

ח

האור מסמק את פניו ומעלה עליהם חן. שלא מדעת
נתנה יעל חיות עיניה בתמונה שלפני השלחן. חי נפש,
התמונה מאירה כאספקלריה. „החתן והכלה“ של
רמברנדט?

בביתו של חמדת אין כל מראה. זנונית התמונה
משמשת לו מראה להסתכל בה. לשעבר כשהיתה ארוסתו
של אחד ממכיריו נוזה אחריו, כל אימת שהיה חמדת
נותן עיניו בתמונה ובבואה שלו נראית לו מבין הזוג
דומה היה עליו כאילו הוא „השלישי“. כמה רחוק הוא
עכשיו ממיני שעשועים שכאלה.

הריהו נזכר בלגלוגו של חבר אחד. אהבתך לרמברנדט,
היה חברו אומר, אהבה התלויה בדבר היא. מה הוא
היה להוט אחרי נשים אף אתה כך.

— איזה בן אדם משונה מר חמדת! מדריכה מנוחה.
מוכרחת היא דוקא ליסב עמו בסעודה. אי אפשר.
אי אפשר! יעל חיות נתאדמה עד צוארה כשנכנסו

ט

מרת שושנה ומושלם התנה בשעה שחמדת מניש
אוכלין לפניה. היא נסתמקה כולה ואל מנתתו לא
שעתה. —

שושנה ומושלם שבים מפתח תקוה. שם במושבה
העמידו חופה, חופה חמופה. פתאום. ממש פתאום
נכנסו לחופה. מעשה והיו בבית המשתה של שאר
בשרה שהכנים בן זקוניו לחופה, ולמרבה השמחה
ולששון אין קץ, עמד וכפה עליהם חופה כנינית. לא
היו כלל מוכנים לכך. אפילו הינומא לא היתה לה.
צחוק עשה להם אלקים.

חמדת ויעל הרימו קולם וקראו מזל טוב פה אחד.
וכשיצאו מתמיה ראשונה, חזרו וקראו מזל טוב, מזל
טוב כמה וכמה פעמים. ושחקו הרבה על המאורע.
— רב סליחות! חמדת אינו יכול לבוא לסעודת
גשואין שלהם. אם ירצה השם, לתתונת הזהב יבוא.

עכשיו באמת אי אפשר. התתן והכלה פרתו בעצמם!
זבכבודם להומיננו. הוי סליחה!
הם שומעים התנצלות זו שלא ברצון ומתפרדים
בחבה יתירה.

פלא, יש שאדם נכנס לתוך תופתו פתאום. וכמה
עומדים ומזומנים לדבר זה ואין עולה בידם ולא כלום!
משום מה אמר לה כל זה?
פשוט, דברים של הבל נזרקו מפי חמדת.

* * *

ב

חבריו חושדים אותו במה שאין בו. נאה היא, הם
אומרים, ואתה נוהה אחריה. חס ושלום! לא היו דברים
מעולם! מתוך רחמים הריהו לומד עמה. רחוק הוא
הימנה כרחוק מורח ממערב. עדיין לא ננע בה ואפילו
באצבע קמנה.

יא

לא שאינה מוצאת חן בעיניו. אדרבה. חשוב גוה
המלא, קומתה הזקופה, עור בשרה הרענן, שאנגות נפשה
מכניסים בלבו מעין כבוד אליה. נאף על פי כן, לפנים,
כשהיו החברים מדברים בה וביפיה היה חמדת אומר
שאינה יפה כלל; אומצא של בשר וחמל.

בערב היא באה. צולעת נכנסה לחדר. כולה רטובת
נשמים. נעל של רגל ימנית כעריבה מלאה מים.

— הוי, איזה נשם שוטף בחוץ!

יעל חלצה נעל. כמה עדינה רגל זו.

— במה מסתכל מר?

— הנרבים שברגלי הגברת, כלום מעשי ידיה הם?

לא. נרבים אלו מבית אמה הם. אבל אף היא

כבר יודעת לעשות כמותם.

חמדת נטל אדרתה, פרסה על גבי הדרגש, ונפשו

חמדה כי בירכתי הבית יעמוד תגור בוער ומיחם יתן

יב

קול על נבי השלחן ויעל תשתה כוס מן המיחם והוא
ייבש אדרתה לאור התגור. חמדת הרכין עצמו. בלש
סתם כנף אדרתה.

היא נעלה אנפלאה אחת משלו. כמעט שדחפתו
ברנלה. משל הדיוט אומר: חתן וכלה, מי מהם שדוחף
תחלה ברנלו של השני בשעת חופתם הרי זה שודר
בבית. יעל שוחקת. ברנל שמאל נעה בו.

— הוי, רבב עשיתי על בגדו! מליחה מר חמדת!
וזרייה פנערת את האבק מן הבגד ודוחפת ידה
למשעי.

— תודה! לא היה כדאי.

למתר לא רחץ בשרו אלא במים בלבד. רק נתח
סבון אחד בביתו ועדיין עקבות אצבעותיה רשומות
בסבון. זוהי שמות, שמות שאין על עפר משלה.

יעל אינה עושה חיל בלמודים.

י

יותר מראשית תורת הכתיבה, פרשיות מועצות
שבתורה ושתיים, שלשה פרקים ב,,בן עמי" חלק שני,
אינה יודעת כלל. אינה מהירה לשמוע. ואין לה פנאי.
קודם הצהרים הריהי עסוקה בעבודה ולאחר הצהרים
שוהה היא בבית החולים אצל מטתה של אמה וכשהיא
באה ללמוד, לא הכינה שעוריה.

חמדת מקבל עליו הכל באהבה. מיסרה מתוך צחוק
של חבה ומלמדה באמונה. במסירת נפש ממש. והיא
הרי אינה אלא גורמת לו הפחד זמן. גם ערב גם לילה,
גם ערב גם לילה ילמדנה. הוי, כמה אפשר בשעות
אלו לעשות לעצמו.

הוא קובל לפני פזמוני. יפטרנה? והוא עצמו אינו
רוצה בכך. עתים הריהי מאתרת לבוא. צר לה להפריעו.
מבעד החלון ראתהו שוכב על הדרגש. כולו משוממ
ביום של עצבות.

מה תהנה בו?

יד

חביב הוא עליה. מה יקרו לה דבריו. כושל מליו
יקימון. אדם אין בארץ אשר יעשה טוב בדברו אתה,
פשוט בדברו אתה, כמותו. קטוע, קטוע יוצא הדיבור
מפיו, דומה שרוח של אנתה מפרקתו תחלה. קולו
מונוטוני וחם ומתנהל לאטו. אומרים, דרכם של פייטנים
שדבורם בנתת. אכן, חמדת משורר הוא. פומוני גדול
הימנו. אבל ביאליק עולה על גביהם. כשהיה ביאליק
ברחובות, לא היתה יכולה לסלק עיניה הימנו. מעיל
של קטיפה היה לבוש, ועל מקל שקד היה נשען לאור
המדורה שעשו לכבודו. כל בני המושבה היו שם,
אנשים, נשים ומף, זקנים עם נערים. מה היה ביאליק
חושב באותה שעה? כל כך נחמד היה. משום מה
על תמונתו שפתו התחתונה מכונסת לתוך פיו? כל
המשוררים מדה מיוחדת להם. חמדת כשהוא מדבר הריהו
ממה ראשו קצת ומאפיל בידו קצת על עין ימין. שילר,
אומרים, לא היה כותב אלא לריחם של תפוחים רקובים.

מו

היא לא קראה בספרי שילך. אביה, עליו השלום,
לא זזה ידו מהם ממש. משום מה אין נוהגים עכשיו
לקרות בהם? דוד, דוד ומופרייו. מולסמוי, סגן ושלוש
עליכם.

חמדת יושב אצל החלון עם דמדומי ערב. ענפיהם
של האקליפטוס מפילים צללים כבדים סביבם. יעל
נכנסת. חמדת אינו שומע. ראשו מוטת כלפי מטה
וצלו עופר אותו. ראשו מתעבה, מעין ריזקן של בהמה
יש בו, שגשארה יחידה בשדה לפני שואה. מה ממרידו
כל כך?

ערבי עיר מולדתה בוקעים ועולים פתאום מתוך
החשיכה. עיר שכולה יער, יער אין סוף. שטף אילנות
שם, וכל ימות הקיץ הלולא וחיגנא שם, כל אילן ואילן
כלונס של אפריון הוא שם. – עבר קיץ. כלה גיל.
ערער, ערער היער. נשכח מעיר ומתים, והיוצא את

מן

העיר, עומד לפני היער שכולו מובע בשלג. פעמים
אמנם באים שם, בתור ובחורה מזדמנים שם, נושקים
בחשאי ומתנלים בקולי קולות. עקבות נעליהם רשומות
על מצע השלג, וניכרים.

שטף חום עובר בלב. נפשה מתמדת פתאום ליטול
ראשו של חמדת לתוך ידיה החמומות ולאמצו יפה, יפה
אל חזה. שערותיו כמה נאות הן.

והיא נזכרת בשפעת שערותיה היפות, ובצמותיה
הערמוניות שלא היה על עפר משלן. כבר סחה לו,
שפעם אחת שמעה מאתוריה בתורה אומרת לחברתה:
אילו היו לי צמות כאלה, הייתי מאושרת בארץ. ואף
חברותיה התענגו על חברתה, ליוזן עיניהן בשערותיה.
ומעשה ואמרו לה: ומה אנו כך – בתורים לא כל שכן!
עיניו נרטבו. תרש נגעה ידו הלחה בקצה שערותיה
הנוזות.

רבות בנות ספרו לו בשבת שערותיה. ואותו היום

שיצאה הנזירה לגזון מחמת מחלת הטיפוס בכו כל
הנערות בעיר. ואף אויבת אחת, אויבתה בנפש התיפחה
כמה פעמים מתוך חלום קשה בצעקה מבהילה: נוזים
שערותיה של יעל חיות!

חמדת נתעורר.

— הגברת כאן? סליחה! לא ידע כלל בבואה.
וכי מכבר מחכה היא לו? סליחה! סליחה!
חמדת קם, מפנה כסאו לפניה. אנב הוא מורה
באצבע על הדרגש. אינו יודע איזה מקום יבחר לה.
מבולבל הוא קצת. יעל גרתעת לאחוריה. דעתה
לעמוד ולצאת אבל חפצה להשאר עמו גובר עליה.

ושניהם קבעו להם מקום על הדרגש.

חמדת לא הדליק אור במנורה. שנה את מעמו
ושהה אתה. הוי, כמה מפחדת היתה מפניו תחלה. עכשו
אין מוראו עליה, היא נונעת בו, נונעת ואינה נונעת.
ושוב היא נונעת בו. ואוחזת אפילו בראשו. ואילו

יח

היתה רוצה היתה משימה שניה בבלוריותו היפה לקצצה
בבת אחת, בבת אחת, בלורית נאה שכזו למה לו?
המצאה שאין למעלה הימנה!

אדרבה, רצונו בכך!

ועוד מלתו על לשונו כפפה עצמה כלפי ראשו, שמה
שני טורי שניה המוצקות בין שטף שערותיו וכרסמה
בבת ראש קווצה אחת משערות ראשו.

מעולם לא מלא שחוק פיו כבשעה זו. שָׁדָה ולא
אשה. זו העלמה השאננה, בעלת הקומה המלאה אשר
פני דָּמָה לה. לא יאמן כי יסופר. וכי אפשר היה
לדעת תחלה עד היכן שובבותה מנעת. אילו לא היה
רואה בעיניו, ואילו לא היה מרניש בראשו, לא היה
מאמין בכך.

אף על פי שכבר ראה אותה כמה וכמה פעמים
השתומם, שכל כך מעט התבונן בה. עיניה הירקרות,
חולצתה וכובעה הירוקים — כולה סמרנד חי.

ממש תדוה לראותה כל כך סוערה ושמופת חיים

ונוער.

— גורא! נברת אלגורא!

— משום מה קורא לי כך!

— פשוט כך. ואף הוא מתמה על כך. פתאום

על לא דבר עלתה במחשבתו כך.

וחרש לחץ את ידה.

— יודעת אני למה לוחץ מר את ידי.

— למה?

— הה, סבור מר שלא קראתי מעולם בספרו של

פורל? — מעין סיפוק מיני יש בלתיצה שכזו.

חמדת נסתכל בפניה המלאים תם ופשטות. לבו שש

בקרבנו.

ופוחזים אלו שברחובות עדיין מרננים אתריה כי

דבר סתר היה לה עם פלוני ועם אלמוני. אילו היו

כאן היה קורעם כדג.

כ

חמדת לזה אותה החוצה.
הם מתפרדים אצל האקליפסים.
ליד חומת הגדר עומד עץ, והעץ מסויד מטבורו
ולמעלה במיד.
שור! — גוע לבן!

* * *

ג

היא שוכנת בחדר אחד עם חברתה. חמדת עדיין
לא היה שם.
ליל שבת אחד נגדו אחר חבר אחד ונכנס אצלה.
חדרה אינו מתוקן. כלים על נבי כלים. ערבוביה
נוראה. כולו אומר אי-כבוד ליושביו. בחדר ישבו כמה
בחורים. שבת. היום פמורים מעבודה.
שיתות ארוכות וזכחים נלהבים הגיוו שעה אחר

כא

שעה. חמדת לא נכנס עמהם. בדברים. דומם נמה
עיניו כלפי מטתה של יעל שעשויה מכמה תיבות של
נפט. כדי ריסוק אברים יש במטה זו, אבל לא כדי
לפוש עליה.

פזמוני מתלוצץ עם פנינה השוכנת עם יעל בחדר.
שמאי רק בתוך שיחתו לתוך דלי שבור. — רואה
אני שטעיתי! הוכוחים נמשכים. כל גרון נלאה. אולי
תכין לנו הגברת כוס תה?

— בכבוד גדול!

פנינה הדליקה את מכונת הנפט הרעועה ויעל
יצקה מים לתוך הקומקום. דומה שמן המים של אותו
דלי שירק בו שמאי תחלה מלאו את הקומקום. הוי,
איזה עשן!

כערער בערבה של דברים יושב לו חמדת. קדקדו
נוגע בחלק. מליחה, מר חמדת, יוזו נא קצת פן ימתוץ
ראשו בחלון.

כב

האח, הנה תה!

תה וגם סוקר!

חמדת נומע את כוסו. אבל דומה לו שךק לו אתר

בכוסו והוא שותה.

חמדת מחריש. לא יוציא הנה. רק לסירונין יענה

על שאלת חבר. אינו מענין כלל. אין את נפשו הפעם

להיות חריף ושנון במסכת רעים. — הנה הם באים

בשפעת חדודים, ולאט לאט הם שוקעים מאליהם, רשמי

פניהם נחלשים וגופם רובץ תחת משא הלאות. איוה

כליון נמריץ.

והוא מתגעגע לפנים חפשים, בלתי מנקרים באשפת

החיים, החולמים בלבנת הבוקר והוזים עם שמש צהרים,

הבולעים את פתם בלי דאגה ומספרים מעשיהם

בפשטות.

שלא מדעת נפלו עיניו על שתי הבחורות, שישבו

חבוקות בקצה המטה. הנה היא פגינה הטובה במצחה

הזך ובצמותיה היפות והמשעממות. אף יעל חיות
אינה מענינת, אבל מל ילדות על פניה.

חמדת פרש ויצא.

הוא אינו אוהבה.

מאה פעמים ואת חזר על כך. חבלי חמלה הם
הם שמקשרים אותו אליה. דואג הוא לה, דאנותיו
מעין רחמי אב יש בהן. חמדת אינו נוגע בה. שקט
הוא בתברתה. אילו בקש לנשקה – מי יאמר לו מה
תעשה? אוהב הוא להסתכל בה, להסתכל בלבד.
בלי סרסרות החושים ישורנה.

בדרך פגעה בו מרת אילונית.

ילונה מר לביתה. אינה יודעת כלל היאך יצאה
יחידה בלילה. הערבי נוי מתעב.
הוי, כמה ימים לא נפגשו. משום מה הריהו
משתמט הימנה. כמה ימים לא נפגשו. ימים ושנים.

כד

כ. מיום שהיתה בחדרו, בליל אחרון של חנוכה,
לא שח עמה.

מעונו נקו אז. אי סדר שרר שם. כלים ובגדים על
השלחן; כלים ובגדים על הכסאות. סיר הרחצה על
המכתבה וספרים בסיר הרחצה. איזו ערבוביה. רק
המטה פנויה היתה; פנויה ולא פנויה. כרים וכסתות
מוטלים היו עליה. אף זוג מכנסים. כן, אף זוג מכנסים.
אי אפשר היה למצא את המנורה, אף תתיכת נר לא
היתה. לעזאזל, הכל בלבלו השפחות. הוא הדליק
נפרור וכבה; הדליק נפרור וכבה. הוי, כמה חדרו
מרוות. כמה מקום יש בו. ממש אולם של מחולות.
יודע מר לרקוד? מרת אילונית נמלתו בורועו והתחילה
מרקדת עמו. הנה המכנסים! אילו היתה משחקת על
הבימה תפקד גבר, כלום היה משאיל לה את מכנסיו?
הוי, מה טוב להיות בחור... ר! למה נולדה
אשה. ארץ ניתנה בידי נברים. להם דרור וחופש.

כה

כלום מעיזה היתה לעשות מה שמרשה הוא לעשות
אתה?

היא נמלתו בורועו. הוי מה חשך הליל. ממש
אינה רואה כלום. אף אותו לא. היכן הוא? הבה
ואמישך. היאך נפלת פתאום לתוך זרועותי?
חמדת גרתע לאחוריו.
נקעה נפשו.

יעל חיות באה.
לא בנפה באה. שמאי נגרה אתריה. הוא
לא יפריע, בין כך ובין כך לא ילמדו היום. שבת
היום לה.

— האת, יין יש לך. הידד!
שמאי רוצה בכוס יין.
— אל יתן לו מר. עדיין תינוק הוא. אמור למזונ
לו אפילו כוס קטנה. למה שותה כבודו יין? יין שרוף

כו

אינו שותה? אצלנו היתה מטרוניתא אתת וכוסה לא משה
מפיה. „חוששת אני בשני“, היתה אומרת. חֲדַחְחָה.
מעולם לא נשתכרה. היא ידעה סוד השתיה.
— נטייל קצת.

חמדת לבש את אדרתו, שם את מצנפתו על ראשו
ויצא עמהם.

שמאי עדיין תינוק הוא. תינוק ממש. פתאום עולה
על דעתו, לילך דוקא על פסי מסלת הברזל. שנעון.
זקוקה היא להחזיקו בידו שלא יפול. חמדת מהלך
אתריהם, ומסתכל בהם מתוך חבה. כתינוקות הם
מהלכים.

— איזו ידים קשות לשמאי. ידיו של חמדת יפות
הן, יפות ועדינות. ממש כידי עלמה נאה. דומני,
שבלילה מרצה מר חמדת בבית המקרא. מה ידבר?
כלומר על אודות מה מרצה מר?
... על ספורי מעשיותיו של רבי נתמן מברסלב.

כז

— הוי, מה אמחא לו כפים. שמאי, ידיך מוצקות
כל כך. אתה יכול לקשקש הידד ה. הידד ד.
עד בלי די.
ויעל מוחאת כפים.

— זהו אינו אלא נסיון. התחלה, בלילה, הידד
הי שמאי אל תשכח!
הוי, השעה מאוחרת. כמעט שכח: אתמול שבו
המושלמים מנסיעתם. הרי עליו לבקרם.

חמדת אינו יודע מה ראה להמשך אחרי בית
מושלם. קודם תתונתם הרי לא היה רגיל אצלם כלל.
אכן בבית אנשים של מעם נעים לבלות שעה, שעתים,
ואפילו בשנה ראשונה לאחר תתונתם. מרת מושלם מבינה
אותו. אינה חושדת בו כאחרים שהלך לבו אחרי יעל
חיות. התפוחים, שהיא מנישה לפניו, קלופים יפה,
יפה, לעולם אין עליהם לא מן הקליפה ולא משחרורית

כח

הסכין. חבה יתירה היא מתבבת את חזיונות איבסן
הראשונים. הוי, איזה הרים ונלצרים שם בגורגניה.
ומה יש כאן? רק פסת הים ונגות שמוחים ונשים עסקניות
בצרכי צבור — וחסל. הנה השמש שוקעת, מימי לא
ראיתי יופי כזה. בעד כל הון שבעולם איני וזה מכאן.
כשאני יוצאת ורואה הדקלים שבחצר, הרי אני מאושרת.
תמה אני ולא אדעה איך אפשר לה למרת אילונית
לקבול על מצבה. הרי נן עדן התחתון כאן. פאני
חמדת, רואה הוא כוכבים קטנים נושרים? לא, לא לא,
נולת לו לרקיע, אימתי ראה מר את יעלצי? את יעל
חיות. מה שלומה? — טוב! נחמדה! מר חמדת לא
ישאר בארץ ישראל. לכשיחזור יתארת אצלנו. אפשר
לא? האם אין המסגרות מכוונות לתמונות?

בודאי! בודאי!

חמדת מוצא עוד כמה דברים בשבת המקום. הרהיטים
נאים לחדר והחדר נאה לרהיטים. הכלים נאים

כט

לפרחים והפרחים נאים לכלים. ריח פרחים אינו פוסק
בבית ממש כל ימות השנה.

האמנם? אבל פרחים אלו לא השינה אלא בדרך
גם. מעשה ועברה בשוק, פנעה בנוי קטן וצרור פרחים
בידו, קרא הקטן אתריה: נברתי אפשר ותקני את פרחי,
מה עשתה, עמדה וקנתה. יקח גא מעט מים ומיץ;
יעל גמרה עליו את ההלל. כלום אין הפרחים מלאים
חיים? הוי, פעוטי, זאטופי, מחמדי בת עיני.

והיא פונה לבעלה:

למה אינך מספר למר חמדת שקראת, „נפש רצוצה“? —
האמנם תולדותיו של המתבר בספור זה? איזה כובע
אביו חובש? כלום באמת שטרײַמל, כמו שכתוב
בספור. — פרח זה מתנה הוא לך מר חמדת, וזה יתן
ליעל חיות. אבל, למען השם, אל ימעל בשליחות
בודקת אני אתריו.

יעל חיות לא הביאה לו פרחים מעולם. עניה היא.

ל

אין הפרומה מצויה בכיסה. פעם נשמטה שושנה
מכובעה נמלה וקשמה בה תמונתו. בסבר פנים יפות
ראה את מעשיה. עת השושנים עברה, ושושנה זו
שהקריבה לו מלאכותית היתה. מכל מקום שמח על
משאת כפיה. מנחת עני.

* * *

ד

חמדת שוכב לו על הדרגש. בין חמש לשש עליה
לבוא. שוב היא מתאחרת. הלואי ולא תבוא. לצדקה
יחשב לה. רוצה הוא לעבוד. סולת השעות תבלע.
אפשר ויחדל ללמדה.

רוח גשבה, השתרנה על השלחן. הסופג הירוק
מתגפת, דפי הנִּיר מתפורים אילך ואילך. חמדת אינו
קם. משואת פתאום תבוא. קדרות לבשו פני רקיע.

לא

מדוע אינה באה? דוקא כשהוא משתוקק לראותה —
איננה. אילו פסקה ללמוד אצלו, נלמוד יעבור אמש.
ימים שהקימה קשה לו. על הרוב רק לכבודה הוא
מתרחץ בבוקר.

הרוח נושבת. הוי, איזו סערה בחוץ. ממש סכנת
נפשות. הפנסים סר כחם להאיר חשכת הרחוב. תמרות
אבק וצרורות. כובעו כמעט שפרח לו מעל ראשו.
הלואי ויגיע בשלום לחדרה.
היא אינה עם.

מנורה קטנה ועשנה מפיצה אור כהה. פנינה
נכנסת. מנדילה שלהבתה. כעיני חולה יביט עליו
הפתיל. שלהבתו פוחתת והולכת.
יעל היכן?

הלכה לבקר את אמה בבית החולים ולא שבה.
כאב חשה בידה ונשתיירה שם במצות הרופא. ימים
אחדים תהא עצורה במטה.

לב

נורא! מי יודע, אם לא הניעה השעה לגדוע ידה
חלילה. שלא יתערבו הדמים ותךעל. נוה היפה וסרת
יד. פעם שחה לפי תומת, כשיניע הדבר ליד כך, קץ
תשים לחייה. נורא. חמדת לא יוכל לבכות.
אין זה ולא כלום. פחד שוא. כאב שאין בו ממש.
חיש קל ויעבור. פומוני אצלו. בבית החולים היה.
לטייל עמו בא. איזה לילה! לפנות ערב אימתה ופחד
ובין רגע גלוי יופי — ארץ ישראל!

למחר נתאחר חמדת לבוא לבית החולים. רבו של
היום עבר עליו בשנה. לא תקן כלום, לא עשה כלום.
כל הלילה עמד אצל החלון. חדרו שמוף אורה היה
כפנס ועיניו האדומות כשלהביות של נר היו, שנפלו
על פני הזוגיות.

מי יודע אם יתנו לו רשות להכנס?
הוא נכנס.

י על שוכבת על מטה מוצעת לבנים. גופה הכבד
יבוס כר וכסת. כסות בית החולים עליה, ובכסות
זו מקצת משונה היא. פניה ספק נוגות ספק שוחקות.
חמדת ישב על מטתה. פנינה ירבה לרנליה. בחלקו
של חמדת נפל טבור המטה.

כך תשכב לה בשעת לידה!

היאך עלה במוחו דבר מחר כל כך?

מעולם לא הרגה הרהורים כאלה. אכן, תנשא יעל
חיות לצעיר בעל נכסים. נאה היא לעושר. לא נבראה
יעל חיות לקפח חייה בעוני. לימים, כשישוב חמדת
ממרחקים, תש כח ומלומד ביסורים — יבוא אצלה.
בחצר יפגשוהו עדת עולי ימים נחמדים. יחד יפלו
לחיק הורתם: אמא, אמא, זר כאן, הוא שואל עליך!
והיא תכירנהו, תכירו מיד, תקפוץ לקראתו בשמחה.
בלילה יבוא בעלה מן העבודה, יסב עמהם בכרה גרולה.
בעלה לא יקנא אותה על ידו. חמדת הרי חלש הוא כל כך.

לד

היום יצאה מבית החולים.

בדרך הליכתו לבית החולים הונד לו הדבר. כבר
חזרה לביתה. מחר תסע לירושלים. לשם נתוח. אין
כאן משום סכנה.

הנברת מושלם מלוחה לשם. רהישי דמשק רוצה
היא לקנות שם. אבל כלום יש לה, ליעל חיות, להוצאת
הדרך?

חמדת משמש בכיסו.

הכיס ריק.

אם אינו טועה עדיין מניע לו איוו פרנקים מן
הרופא. מזכיר היה משמש אצלו. הרי אפשר לומר לו
שיתן לה מה שהוא חייב לו.

בשעה טובה פנש את הרופא.

— בי אדוני, את שארית הכסף שיש לי בידו

ימסור נא לגברת חיות, ליעל חיות.

הרופא מעלה עשן מתוך שתיקה.

לה

3*

חמדת הולך ומדבר:

אל-יָדַע נא לה כי אני נתתי הכסף. יאמר נא לה
כבודו כי על חשבון בית החולים היא נוסעת. יודע
מר: אפרתי שב מחוץ לארץ. אומרים הרבה עשה
לפנים לטובת הארץ.

— כל מי שחוזר לכאן הריהו מגיד שעשה גדולות
ונפלאות בארץ ישראל.

— אבל, מר דוקטור, את שמעו שמעתי.

— למאי נפקא מינה?

— כך, פשוט. כדי שישכח מר שמכספי נתתי

לגברת חיות.

חמדת פנש בה.

— אפשר ויקנה מר דג מלוח?

רוצה היא לסעוד אצלו פת ערבית.

— גם חמאה, גם דבש ומעשה מרקחת! הוי, כל

לו

אלה למה? רק לדג מלוח מתאנה. משרת פירות אינה
מועמת כלל. מלוח נרידא בקשה.

העששית גדבה אורה נוחה ונעימה מבעד הגולה
הירוקה. ובקירות החדר הירקרקים מתנוצצים כל כלי
הבית והרי הם גדולים שבעתים משהם. כלי פונע
בכלי מאפס מקום. חמדת יושב על יד יעל. צלליהם
מרקדים על הכתלים. נונעים ואינם נונעים.

— משום מה אינו שותה תה? אפשר ואין לו כוס?

— יש ויש!

— ודאי זהיר הוא, שלא לחבל יפיו מתוך שתית

רותחין. וכי לא כך, מר חמדת?

הסופרים אינם עומדים ביפים. החזה שוקע מרוב
ישיבה על יד השלחן והשערות נושרות מרוב מחשבה.
על רקותיו של חמדת כבר נראות כמה שערות לבנות.
לילות גדודים תלויים ועומדים כשעירים לבנים בשערותיו,
אומר חמדת.

לו

חמדת אפשר נִבֵּן יהיה בזקנותו. הוא אומר שלא
יארִיךְ ימים. כשהוא מדבר תשכן עליו עננה. ינון
מבטו יצרור, כל לב. דומה שהוא כאן ומחשבותיו
במקום אחר. במה מהרהר הוא?
הוא אינו מהרהר. מה יש להרהר? אלא דואג
הוא אם די לגולת במטפחת-אף זו שבכיסו או שיהיה
עליו לטרוח ולהוציא עוד שניה.
הסופרים נסים בדיבורם.

יעל חיות עיפה.

חמדת מציע כר למראשותיה על הדרגש. היא
מבקשתו, שישב אצלה. בעינים עצמות תשכב לה
יעל ובימינה תגשש בקיר. — כשהיו שערותיה עליה,
היה מסמר תקוע למעלה ממטתה בקיר, והיתה ישנה
על צלע אתת ודלת ראשה המלאה היתה תציה קשורה
במסמר, וכיון שהגיעה שעתה לקום היתה אמה באה

לח

ומסירה את צמתה מן המסמר ומניחתה לצדה, נדחק
הכר וצגת הראש כמו לתוך בור ומיד היתה עומדת
והולכת לבית הספר. יש תקוה, שיהיו שערותיה חזרות
לנדולן הראשון. מי יתן! המשוררים, שערותיהם שבטבור
ראשם נושרות; הפילוסופים – הקדמיות. יש בני אדם
שאין להם שערות כלל. דוסטויבסקי מספר מעשה
באדם אחד שצמתו לו שערות בשניו. בדותא. כלום
אפשר כך? ואפשר. הרי פנינה בהרת כהה לה
על חזה.

מנחתה נעימה בחדר. חמדת יושב לו אצל יעל, דבר
על לבה שאננות. עיניה תלויות ועומדות כלפי פניו.
חמדת מרים ראש, עיניה פונעות בו. מדת ההתאדמות
עוברת מפנים לפנים ושניהם מתאדמים בבת אחת.
חמדת קם, כמו להסתיר ארשת פניו, קורע אשנב
בחלון. אור המנורה רועד, חמדת רץ אל השלחן, מקמין

למ

את השלהבת. מבעד האשנב הפתוח יבוא הלילה עם
מתקו. בלילות שכאלה, אז בירחי קיץ, היתה יעל
יושבת בסכת נוטר שם בכרמי רחובות. הלילה היה
משתרע, והשועלים היו מיללים, ורוח היתה עוברת
והנפנים היו רועדים, ופזמוני היה מספר אנדות מני
קדם. ומה לא היה מספר באותם הלילות היפים,
בשבתם על המחצלת שם בכרמי רחובות. אנא, מר
חמדת, ספר אף אתה. זכרונות מימי חייך או ספור.

מה יספר לה?

יעל חיות שוכבת לה. ופתאום היא שוכחת בקשתה
והריהי מספרת מצרת נפשה. איך שבאה יחידה לעיר
יפו ואיך ששכרה לה חדר, איך שחלתה את מחלתה
ואיך ששכבה כמה ימים עזובה עד שהביאו אותה ספק
חיה, ספק מתה לבית החולים. — חמדת מסתיר עיניו
בכפו, ודמעה אחת גדולה נוטפת לבין אצבעותיו. חמדת
מיצר ומתענג על הבל פיה. עיניה נוצצות באפס דאגה

מ

ופניה הירקרקים, הכהים מלאים אלם המנוחה. אפילו
כשחשפה זרועה והראתה לו את הצלקת לא פסקה
המנוחה הימנה. יד שראויה לחפותה נשיקות —
עכשיו חבורה מלחכת אותה.

אבל הרי היא נוסעת לבית החולים הגדול שבירושלים
ושבה ונקאת לה.

— מי יודע קתי נשוב ונראה זה את זה? יספר
מר דבר!

— ומה אספר לך בתי?

— מה אתה?!

חמדת שותק.

יעל חיות עושה עצמה כעלובה.

— אי, חמדת, חמדת, מסתמא איני שואלתך אם ציוני

אתה או רבולוציונר. חבר היה לי בילדותי ובספר

הזכרון רשם לי: עץ יבש חיינו, עץ יבש באפס כל

מעם! כלום אין זה פתגם נאה? הוא היה אומר: לא

מא

על איזו מפלגה אתה נמנה אני שואל, אלא מה אתה?

כלומר: אתה בעצמך מה אתה?

— אני?

חמדת הפשיל ראשו לאחוריו. ערפל ילם ניבו. ויותר
משהוא מתכוון לענות על שאלתה, הריהו משיב על
הרהורי לבו.

— אני בן מלך נרדם שאהובתו אינה אלא מעוררתו
לתרדמה חדשה. אני קבצן של אהבה שנקרע עליו
תרמילו והריהו מניח את האהבה בתוך תרמיל קרוע.
— משונה!

* * *

ה

יעל חיות עדיין לא שבה. —
והוא, בתוך המונה של יפו מתפרכם זה ימים אין
מספר. למה הוא כאן ועל שום מה בא? במיזר הנפש

מב

יתפלש ויסוריו מיום אל יום ישתרעו. בערבות הזמן
תעה יתעה, כאנקת לב בודד וכויק נדעך מכבר.
אותן הנתיבות התדיריות עם שפעת השמש. קוים
מאוששים רובצים, ודשאים שאננים בל ישאו ראש. חמדת
עובר על פני חוצות, צלו לפניו יהלוך. מה קטן נופו,
ומה קצרו תליו. כף רגל אך אחת ותכסה ארכובותיו
עד ירכו.

והיים שעברו ופנו, שמופי שעמום ותונה, עומדים
לפניו כראי מוצק. וכמו בתוך אספקלריה כבר יחזה
חזון ימים באים. ימים בלי תקוה ותמורות. ודיק פביכו,
ואין תמונה. כמו ראי בראי משתקף. אותה הריקנות
הנוראה עם תרמילה הריקן מכבירה עליו וכובשת אותו,
כובשת בלי מצרים.

כלות עיניו לבכות. להפיג צערו. ולהקל מעל לבו. —
אבל כלום לא תיבש החמה כל דמעה נאמנה עוד
סרם היא באה.

מג

אפס תקותו משעשעתו. — מרה שחורה זו עבר
תעבור. מערב עד ערב יישן; בלי הפסק כל שהוא.
אתרי כן יטבול בשרו במים חמים. בריאה חדשה
יקום.

חמדת יקו לחורף. מנשבות רוחות קרות. ירעם
הים ומלואו. חמדת מוטל במטה תחת מכסה חם.
לאחר שנה ערבה הוא קם בריא, עליו ורענן. וימים
ממשמשים ובאים ובהם ימשך ספורו. המים רותחים
בקומקום והקהה מפכפכת בכוסו. בנה האתרוג פורח
וירח יקר הולך. ריח בשם זלפו זלזלים וצבא כוכבי
לילה ימתיקו נועם הדממה. חמדת ישפוך טל נפשו על
לילי תכלת זכים.

ארחת גמלים עוברת. סבל זוחל על ארבע ומשא פי
שנים ממנו על גבו. אתריו הולך סבל חברו, מזמר
בקול נכאים ונהי: אלקים, תן כח! אנשים רצים, אצים.
הנה הגברת אילונית. רופא שנים עובר בעגלה: תריסר

מד

פרוטות ויעקור שן כהה. זול! זול! זול! והוא עוקר
שן אחר שן.

שָׁקִים שׁוֹקִקִים. עֲרִיָאִים עוֹמְדִים עַל יַד תִּיבוֹת
מֵלֵאוֹת בַּקְבוּקִים וְיוֹצִקִים מִי לִימּוֹן וּמִיץ תַּמְרֵי הַחוּדוֹ
וְכוֹבְעִים פְּנִמִּיִם מִנְצַנְצִים בַּעֲצָם לִבְנוֹנוֹתָם בֵּין שִׁפְעַת
הַתְּרַבּוּשִׁים הָאֲדוּמִים. עַל סֶף חֲנִיּוֹתֵיהֶם יוֹשְׁבִים הַחֲנֻנִים
וּמוֹכְרִים גְּלוּמֵי צֶמֶר וְכֹל בְּגָדֵי צַבְעוֹנִים בַּקּוֹל רַעֲשׁ גְּדוֹל
וְיוֹנִים יוֹשְׁבִים עַל הָאָרֶץ וְצוֹלִים עַל שְׁפוּדֵי בְרוֹל קִטְנִים
תְּתִיכוֹת, תְּתִיכוֹת בֶּשֶׂר. עַל פֶּתְחוֹ שֶׁל אִמְלִיז אֹמְצָא שֶׁל
בֶּשֶׂר תְּלוּיָהּ, מְקוֹשְׁמַת בַּעֲדֵי עֲדִיִם, זִבּוּכִים מַעֲטָרִים כֹּל
חֲלֵקָה שִׁמְנָה, וְהוֹהֵב הַמְדוּמָה יִרְהִיב כֹּל עֵינַי, עֲרִבֵי זִקְנֵי
יוֹשֵׁב עַל סֵל פְּרִי קֶקְמוֹס וּמְקַלֵּף בְּנֹת פְּרִי אַחַר פְּרִי
וְאֲנָשִׁים עוֹמְדִים עֲלֵיו וּבּוֹלְעִים פְּרִי אַחַר פְּרִי. מִלְחִים
מֵהֲלָכִים קוֹמְמִיּוֹת, כֹּל חוּזָה בּוֹלֵט, כִּמוֹ לְלַחוּץ נֶשֶׁי הָאָרֶץ
אֵל לְבָם בַּחֲזָקָה, וְעֵינֵיהֶם הִרְעִיבוּ תֵּאֲרַבְנָה אַחֲרֵי כֹל
אִשָּׁה שְׁעוֹבֶרֶת. נָשִׁים שִׁמְנוֹת יוֹשְׁבוֹת כַּחֲצֵי גוֹרֵן עֵגוּלָה

מֵה

ומוכרות פרחי ננים ושושני הבר. כל באי עולם עוברים
ודבר להם, אפס חמדת אומלל ונתק מן החיים.

לא! אי אפשר כך!

תיכף ומיד ילך לדקטור פקחין. פעמים הוא מוצא
אצלו להשתכר. אפשר וימצא אף עכשיו. פקחין יודע
אל נכון שלום יעל חיות.

אנורה עוד אתת בכיסו. הנה עוד אנורה.

חמדת קונה באנורה נרקים של נינה ומרמו למצחצח
נעלים שינהץ נעליו.

שנים אווזים במליתו, זה אומר: אני אצחצח וזה
אומר: אני אצחצח! ופתאום נוטל אחד שרכרפו של
חברו ומשליכו בראשו של חברו. התיכת עור נתרה
מעל קדקדו, הדם שותת על פניו, ושערות שמופות דם
מדובללות ויורדות עד כנגד עיניו. מתוך כך קופץ שלישי,
תופס ברגל חמדת. חמדת משליך לו האנורה והמצחצח
מקרטע מתוך צפצוף.

מו

הכל סובב הולך, וענין לכולם יש!
חמדת תוזר על פסוק זה, מאה פעמים ואתת.
אף הוא עשה יעשה. לא יחבוק ידיו בצלחת. רוח
העשייה קופצת עליו לעשות, לעבוד ולעבוד. יעל חיות
תשוב ובכיסו לא יחסר הכסף. שומה היה שבעט
במשרתו. משרה טובה היתה לו ואבדה. שבר ממה
לחמו.

חמדת נכנס לחצרו של הרופא.
שוב הביאו לשם פועל שקמט ידו.
התולה שוכב על הספה שבפרוודור כחצי גורן
עגולה. דומה לאופן של עגלה שנשבר והניחוחו על
מנת לתקנו.
חמדת לא נכנס לחדר. הוא נשאר יושב במרפסת.
ברך על ברך ועיניו כלפי הים.
אניה באה מצפון וחרטומה אל מול פני הנמל.

מז

בקרוב תעמוד הספינה ואנשים חדשים יצאו. אנשים
חדשים ותקות חדשות; תקות חדשות וצרות נושנות.
כך ישב כמה שעות והמתין לרופא שיבוא.

עֵיף וינע חזר חמדת לביתו.
תעודה תרנב. באפס כח נשתמח על ערשו ונרדם.
ראשו כבד עליו ועצביו יקדוחו כאש. מוחו צריך
תקנה. רופא שנים עובר בעגלה. הרופא יעקור מוחו
ורנח לו.

חמדת שוכב על ערשו ואימת שגעון עליו. מי יודע,
אם יתעורר בבוקר ודעתו אינה מסורפת. כח משפתתו
המיוחכת לקצו הניע ושעת סלוקה ממשמשת ובאה.
והוא — הן עוד עול ימים הוא. לא טעם טעם חיים.
אבל כלום לא אמר רבי נחמן: פעמים איש חי ראה
חיים יותר מבן שבעים!

ואיד שארתו היפה עומד לנגד עיניו. אף היא לחמה

מח

כמודו עם מורשת אבות. מנגנת חפצה להיות; לעלות
על הבמה. הוריה לא הסכימו והיא עזבה את בית
אביה. שבועות וחדשים ישבה בעיר הבירה בלי
כל משען כסף. סבלה רעב ולקדה זלמדה וקוטה. אבל
תקווה היתה גדולה מכפי כחה. והרכה והענוגה הלכה
הלך וחלש, וכשוכתה לעלות על הבמה, באחת מפרורי
העיר הגדולה—זרם דם זנק מפיה לחרדת כל הבאים
להתענג על מנגינותיה. אחרי כן השלים עמה אביה,
ולשמע אסונה בא עם אמה והחזיר את הנדרת באהבה
וברחמים. הנה היא שוכבת בסתר חדרה, לא תצא
מפתח ביתה. דרך אור מוחה ודבר לא ישמע מפיה.
דומם תהלוך כל היום עמופת לבנים, או תשכב על
מפתה הלבנה. לבן, לבן בחדר, זכו כתליו משלג, צחה
מחלב תקרה. ושמיחים לבנים יחפו רצפה. פעמים יבוא
הרופא, יביא שושנים אדומות והיא קמה, זורקת עליהן
פוך לבן. ובראי הנדול משתקף לבן אין קץ. אפס

מבטה באפל יתמונג. — פעם אחת, עם חשיכה, נכנס
חמדת אצלה. עיניה לפתו צעדיו, אך הכר לא הכירתו!
לא תכיר פני איש. ופתאום נגשה אליו, באצבעות
ארוכות וקרות משה במצחו, ברקותיו ובעיניו. לבסוף
הכירה אותו.

— חמדת!

חמדת קפץ מעל ממתו.

יעל חזת קוראת בשמו.

לא. לא יעל היא. בלבול החושים.

מוכה עצב חזר ושכב.

שוב אי אפשר כך. אין עבודה במשרד! אם כן

יעבוד בביתו. על יד שלחנו וכליו. מחר יתחיל לתרגם

את „גילם ליהנה“.

בבוקר, בבוקר הוא יוצא על המעקה. שוקע עיניו

בעמק רפאים. פסי הברזל נוצצים ממורטים, פעמים

ביום עוברת הרכבת, יעל חיות תעבור. בעד האשנב
תשקיף אליו. — שלום! שלום! שלום! ובסתר נפשו
הוזה על נשיקה תמה.

יעל חיות תבוא. תפריע את שלות מעונו הבודד.
חמדת חבוי בין כתביו. ועל זך פניה היפות תתרפק
נשיקתו. הצנועה.

כעת לא ירדוף אחרי נשיקות עראיות, אבל יש,
ופנים שוקמות יעוררו חסדי לבבו. אז תכלינה שפתותיו
לנשיקה מהורה, קלה ומשיבת נפש. לימים, לכשיהא זקן
יעשה זאת על נקלה ולא יחשדו בו כלום.

יודע חמדת, שפניה כבר טעמו טעם נשיקה. אבל
הנשיקה עדיין קודש היא לה. לא חללה יעל חיות את
פניה עוד.

הוא אינו עושה כלום. השמש יוקדת כל היום וקויה
חזקרים כיתושי קיץ. החמה נוסלת כל חצקת העבודה.
לבו הלוחט והיום הבוער, שניהם לא למעשה מסונלים.

חמדת נזכר בימים הראשונים, עת מל נפשו ירד על
העלה ונצני השירה גדלו והצליחו. מכונת הספירט היתה
דולקת והוא היה שותה קהוה. רוצה חמדת לחדש ימיו
כקדם, ומדי פעם בפעם הריהו מבשל לו קהוה. כל היום
הוא שותה את הקהוה השחורה, נומע כוס אחר כוס
כמים שאין להם סוף. לא דם נוזל בעורקיו, כי אם
קהוה, קהוה.

שעות, שעות ישכב על הספה ער ובאפס מעשה.
גם לא ישתעמם. עיף הוא; עיפות נוראה. מי יתן לו
מנוחה.

חמדת הזוה. לא יניע יד ורגל. אינניד. שאון הרכבת
גשמע והולך. שריקה מבהילה קורעת את דממת העמק.
הרכבת עברה ואיננה. ועשן כחלחל וכהה מתפתל
בעקלתון. חמדת קופץ ממקומו וקורא:
יעל! יעל!

בחפזון יכבד מעונו. מסדר כליו, מתפה שלחנו בניר

נב

סופג חדש. רוחץ גופו ולובש חדשים. הוא יושב על השלחן. תרנומו עולה לו.

שעה על שעה עוברת. יעל אינה באה.

אפשר טעה ולא יעל היא שעברה. הרי לא ראת אותה פנים אל פנים. מעיל ירקרק בלבד ראה. האמנם לא הסירה עוד את בגדי החורף מעליה? מה יאמר בנותיו של בעל הבית? — עניות באות אצל זה הדיר! לא. לא את יעל חיות ראה. פניה מיסכים היו לעבר השני. אי אפשר. יעל ולא תשים עיניה כלפי תדרו?

אכן היא באה.

כמה יפה היא. פניה השביחו. ממש כאילו מבית

אביה חזרה.

הגם שעה צמח?

מתרתיים תהיה אצלו. למושבה אל אמה נסעה היום.

חמדת כבר הכין לה ממעמים.

בוקר, בוקר יקום. מיִּפֶּה את חדרו פעמים ברנע.
לובש חדשים לבקרים ומסתכל בזנונית התמונה לנוי.
היום הדיח את הרצפה בעצם ידיו.

— מר חמדת חמדת מר חמדת

חמדת רץ אל החלון.

יעל חיות אינה יכולה לעלות. אין לה פנאי. כולה
צוהלת.

— ירד נא מר חמדת!

אי אפשר לה לעלות לחדרו. עכשיו אין לה פנאי.
חמדת העיף עיניו על פני החדר המתוקן. ופתאום
מעין אלמנות קפצה עליו.

* * *

בערב היא באה.

בחצר פגש אותה. למה לה לעלות? מוטב שיטיילו!
 למה לא כתבה אליו? — סבורה היתה שלא יענה. מה
 רבו נענועיה על פזמוני. היכן הוא? — באוניברסי-
 טה! מה הוא לומד שם? זואולוגיה? — בוטניקה יפה
 יותר. אילו ידעה היכן הוא שרוי, מיד היתה מריצה
 אליו מכתב גדול. האמנם יענה לה?

חמדת שטוף שיתה. מיום שפרש מן העלמות לא
 היה צמא כה לדבר. בפירוש הוא אומר כך. כבשונו
 של לכו הוא מנלה.

והיא שואלת אותו דברים של מה בכך. סתם. בלי
 שום קשר. מקודם לא היתה סובלתו. מקצת מנוחך
 היה. אבל יודה על האמת: פעם ראה ספרדיה עוברת
 ונסתמק. הוי, אילו ידעה עברית, כמה מאושרת היתה.
 רק עברית, זאת כל הפצה.

נה

חמדת יודע שאין ממש בדבריה. אבל אינו עוזבה.
קשה עליו פרידתה.

הם הולכים אל נבעת החול, „נבעת האהבה“.
קומתה הזקופה מקדימתו. חמדת נגד והולך אחריה.
כל מעינותיו הוציא חוצה. עסקי לבו פרו. ידיו מושפלות
למטה. שותק והולך.

יפה שעה אחת של ישיבה בלילה על נבעת החול.
החול יבש ונותן ריח טוב. חמדת צבר מלא חפניו חול
למקום אחד ושניהם קובעים להם ישיבה על תלולית
אחת. חמדת חוזר ומדבר. מעינות לבו נובעים זפוסקים.
ימינו מפרפרת בחול. הנרגרים הקלושים נחזקים
לבין אצבעותיו. והריהם פורשים ויוצאים. אצבעותיו
מצמננות והולכות.

רוח קלה עולה מן הים. חמדת שם ידו על פיו.
היד מתקפלת כדי אנרוף והריהי מוטלת לה בין שפם
וזקן כצפר זה, שהגית החי הימנו.

— לשם מה מגדל זקן? כשפניו חלקים נאה לו
יותר. — מה זה לוחץ אותי כל העת? המפתח! ישם
נא אותו בכיסו.

חמדת לוח אותה עד ביתה. והחזיר לה את המפתח.
המפתח סגר דלתות חדרה וכיסו ריקן ונעזב. חמדת
נשאר עומד על סף החצר, עומד וממתין שתסב פניה
אליו. צעדיה המאוששים צללו עת רבה באזניו. חמדת
לגלג על תקותו ופרש לביתו.

יום, יום היא באה אליו. ששת ימי המעשה בערב,
ובשבת — ערב ובוקר. ושוב לא באה כמה ימים.
אינה רוצה להפריע. הרי עליו לעבוד. המושלמים
שאלוה: מהיכן חמדת חי?

יעל חיות מצאה לה מלאכה קלה ונקיה. בשבוע
הבא תתחיל לעשות מלאכתה. חמדת המליץ עליה.
המנהלת נשאה לו פנים. חמשה ועשרים פרנק לתודש.

מ

ואפשר גם שלשים. ערכה של עבודה זו אינו עולה
על חמשה עשר פרנק, אבל סוף סוף הרי יעל חיות היא.
היא תשכור לה תדר מיוחד. תקנה לה מכונת נפמ.
יום יום תאכל מאכלים מבושלים. קיבתה כבר מקולקלת.
מר חמדת, תודה על השתדלותו. תודה רבה.
חמדת ירד להסתפר.

שלם מטושמש תלוי על בית התגלחת ודמות בן
אדם כשהוא יושב מעוטף לפני הספר מצויר על השלם.
ילדה שובבה עברה, ירקה בפני המסתפר וברחה.
חמדת נכנס לגלח את זקנו ולהסתפר. קורת רוח
שאננה הריהו מרגיש באבריו על ההשתדלות שעלתה
לו. ואותה השמחה הצנועה מתפשטת והולכת על
כל הפנים.

הספר שהרגיש בשנוי זה, התחיל מדבר ארוכות
וקצרות בלשון גופל על לשון על הספר והמספר ועל
פרתי הסופרים, שמדייקים שבלוריתם תהא מסורקת

נח

ואינם מדייקים בלשונם שלא תהא מרוסקת. ועיניו
הפקחיות, שמבעו בים של שערות פניו, צמאות ואורבות
לרושם שעושים הדברים.

המספרים מצללים, השערות נושרות ומתפורות
אילך ואילך, התספרת הולכת ונגמרת. חמדת נתן שתי
עיניו מתוך יגון על שפעת שערותיו המושלכות ארצה.
— כן, כן, חביבי, אומר הספר בצחוק, דברים שהיו
בראשך נעשים מדרם לכל רגל!

חמדת הניע כתפיו.

התספרת נגמרה. תחת שערותיו הערמוניות היפות
גראתה לו פתאום מן הראי בבואה של גלגלת חלקלקת
וערומה. — מילא! נוסח מתמיד נורם שעמום.

בערב נכנס אצל יעל חיות. יעל כמעט שיצאה
מדעתה. היאך, היאך משתמה אדם ומחבל צבי תפארתו.
הוי, כמה עור ראשו מחודד. מברשת שאינה ראויה
יותר לשמוש. נעמן אחז אותה בידה. — לפנים, בבית

נמ

אבא, לאתר שהיה מספר זקנו, היה נומל יד אחותו
הענוגה והיה מגררה על שרידי שערותיו. הוי, צעקה
הילדה.

תכפו עליה פגיעיה.

עדיין לא נח לבה מחליה הקודם ושוב הריחי חולה.
אימת עברה הנלוי מבעית אותה יותר מאימת עתידה
הצפון. חמדת דואג לה. בנפשו יביא חלב ורפואות.
תינוקות שבשכונה קוראים לו: „אחיה של יעלי. יאה,
יאה. כמה רחמני הוא, אומרות השכנות. את מכונת
הספירט שלו קלקלה לגמרה.

יעל כמה מערש דוי.

ערב שבת עם השיכה נכנס אצלה. נענה לו אף
חברו הגדול ונטפל עמו. האח, כמה קורת רוח תהא
לה על ידי בקור זה. על כל חברותיה תתפאר. סופר
מפורסם בקרה במעונה. תבל שלא היתה שם אותה שעה.

ס

מתר ודאי תבוא אליו.

אמנם בקשה לבקרו. בחדרה אי אפשר היה לישב.
אף רוח כל שהיא לא נשבה. נוצות כרה, שנקרע, היו
מוטלות על מקומן ולא זזה אף אחת מהן. אם כן
למה לא באה? נתבישה לעבור את הקמטה. אין לה
אלא שמלה זו של תול.

חמדת פגש את מרת מושלם.

כל „ברוקהויזי“ קנתה לבעלה ליום הולדתו. אמנם
לא ההוצאה האחרונה, אבל ההבדל אינו ניכר. אין
בין לקסיקון ללקסיקון ולא כלום. אולי יש בהוצאה
החדשה איזו ניאנסים שאין בישנה. אנחנו בארץ ישראל
אין אנו מפונקים ביותר. רצונך – קריונטמיות, יש! וסקה
די גמה — יש! אדם יושב בביתו ורואה כל העולם
כולו. עכשיו אני יודעת למה נקרא שמו של רחוב
שבתל אביב יהודה הלוי. יודע מר, קספר הוינר מוסרמן
באמת מעין המאורע הוא. אבל מה יש לדבר עם

סא

אדם שעדיין לא בא לראות הרהיטים החדשים שהבאתי
מירושלים. כלום לא ספרה לו יעל? — רהיטי דמשק!
ידיח נא מר ורד זה!

באמת בקש לבוא. לא אחת ושתיים. נְכַר לו אליה.
מרת מושלם מוציאה גבעול של ורד מתוך צרוד
הפרחים ומעמידה פנים של יודעת מחשבות.

חמדת מכנים ראשו בין הורדים ומדבר:
— מרת חיות הזקנה, כלומר אמה של יעל חיות
קודם נסיעתה לחוץ לארץ סכום זה מסרה לי על מנת
שתקנה לה בתה ארנ לשמלה. הרי יעל יודעת לתפור.
עיקר שכחתי: אין צורך להודיע לה על ידי מי נמסר
כסף זה, אפשר לומר לה: קבלתי. מבינה גברתי?
פתאום תבוא יעל אצלי כולה לבושת פאר. זאת תהיה
הפתעה, הפתעה ממש.

חמדת מחכך במצחו. דבורה עקצתו. לא, כי אם
קוץ נתחב לו.

מרת מושלם שזחקת:

— נקמת הפרחים!

ודיום למה לא באה? הרי שמלה חדשה כבר יש לה.

בנצות צללי ערב יצא חמדת על שפת הים. כל היום כלו לא יצא מפתח ביתו החוצה.

קול יעל חיות צוהל בחוץ על סוד בחורים. חמדת פנה שלא יראוהו וישב הרחק מהם.

דומם כבש פניו בים. אצים, רצים הנלים, ומה מנמת פניהם? האם מיעל חיות ירוצו, להביא צל דיוקנה אליו?

אחד מן החבורה ראה אותו.

— מר חמדת!

יעל קוראת אחריו:

— מר חמדת, מר חמדת!

הוא קם. ספק מתוך רצון ספק מתוך אונס והלך

אצלה.

בני התבונה מהם כבר הלכו ומהם קמים והולכים.

נתפרדה החבילה.

היא נעתרה לו להשאר עמו כאן. הערב כבר ירד

לעולם, אבל אורו של יום עדיין שוהה כל שהוא.

— לעזאזל!

נעמן נבעת:

— מה?

— השמלה מתקמטת.

— האת, שמלה חדשה לנברת. תתחדשי! ארג

יפה. יפה באמת.

— אמא קנתה ארג, אמרה יעל לסירוגין, קמה כל

שהיא ועברה בכפה על גב שמלתה כמנערת משם

דבר מה.

גיונתות של תינוקת.

סד

יעל מעיפה עיניה עליו. מה בין בגדיו לבגדיה.
אכן, שולי המכנסים אינם כהונן. גדילים נסרחים
ויוצאים, צעדיו הכבדים והעגומים שבימים האחרונים
גרמו להן לרגלים שיהיו מתככות זו בזו.
חמדת נשקע בשתיקה. דומם רשם בחול אותיות,
אותיות.

שלא מדעת רשמו אצבעותיו: „יעל חיות“.
כמה בגלי. מכל מקום יראה לה.
פתאום יצא נחשול קטן מתוך הים הכהה ומחה
את הכתבת.

ובפנים חורים הריהו מביט על פני הים.
מתרפקים הגלים על נבי החול, דומם הם חוזרים
ונופלים.

יעל קמה לילך. רעבה היא. בביתה אין כל. אפשר
תכנס עמו הגברת לאכסניה שהוא מועד? לאו והן,
לאו והן — והם נכנסים לסעודה.

דעתו זחה עליו. שוב לא יאכל את פתו יחידי.
הפונדקאית באה. מוטה במטלית שבידה אנלי היין
שרבצו על השלחן מכוס של הברלה. בעלה עומד על
גבה ופורש מפה.

יעל מזמינה לה אכל. חמדת קופץ ומוסיף על חלקה
מנה אחת אפים.

הפונדקאית חוזרת, מכירה את המפה הנדולה
ופורשת מפה לזה ומפה לזו; מפה לכל אחד לתוד.
יעל אוכלת בשר וחמדת, שצמתוני הוא — מאכלי חלב.
חמדת מביט על המקומות החשופים שבין מפה למפה,
על גופו של חול שנדחק לתוך ההשראה התנינית.
תבשיל פנה, תבשיל בא. בעל הבית מטייל ארוכות
וקצרות, מזמר זמירות למוצאי שבת ומניש מתוך כך
קערה של שקדים, קנות סעודה.

— האח, שקדים, קפץ נעמן ברננה.

— שקדים! אמרה יעל חיות אתריו.

עיני חמדת מבהיקות מתוך חבה ותודה.
— פירות של שבת מחלק אתה לנו רבי פונדקאי!
תודה.

חמדת הניש את קצרת השקדים לפנייה. בבקשה
שלא תמעט באכילה. מעין מרירות נעימה יש בשקדים.
חמדת טובל שקד בין המתוק, שוקע עיניו בפניה
התמימים ובלחיה שמתמלאות, כשהיא פוצת שקד
אחר שקד בשנים מצקות.

יעל קמה. נגשה אל הכיור ויצקה לה כוס מים.

— הוי, הרי יין כאן!

— מים אני רוצה, ענתה בשפה רפה.

המים מקלחים מן הכיור. יעל שותה ורוחצת
ידיה.

יעל עימדת אצל הכיור. כתפותיה הגיותניות נבהו

עוד יותר. בכפה הלחה היא מוחה שפתיה.

בתו של הפונדקאי נגשת אל השלחן. מנערת את

המפות. קשקוש קליפות ושיורי אכל. בתמימות הנוער
ובחדוה לוחשת היא לו:
— כמה נאה גברת זו!
חמדת מופת לה בחבה על שכמה.

* * *

;

שעה של קורת רוח.
מה נאה לראות את שמאי כשהוא מראה תבתו
ליעל חיות. כשהיתה שוכבת חולה, היה בא כל יום
מן המושבה לדעת את שלומה. ככלב שמר את שערי
בית התולים.
והיא אינה סובלתו. בערב יספר לה חמדת את כל
אשר עשה שמאי הטוב למענה, — אי לך יעל, כפוית
טובה את!

סח

התפעלות עצומה זו של שמאי משמחת אותו. כמה

תמים צעיר זה. מפני מה היא דוחה אותו?

וימים עוברים, ויעל כאילו נתעלמה מן העין.

שמאי בא. מקלו בידו וכובע תיירים בראשו.

מנפיים וכלי דרך. — לאן?

— יסע מר אתנו לרחובות, לשנים שלשה ימים.

אף יעל נוסעת. בי אדוני.

שמאי מבקש ברנש. תולה בו עיניו ומסתכל, דרך

אגב, בתמונה של רמברנדט. בין אותו הזוג מבצבצת

פתאום מראה שמאי.

חמדת הסיר את התמונה מעל הקיר.

האמנם אחת היא לה, אם יסע עמהם אם

לאו. היאך, היאך שאל? — יאמר נא מר חמדת

בפירוש, הן או לאו. מרת אילונית מבקשת מקום

בעגלה.

משום מה נסתמק שמאי כשבקשו שיסור אל יעל
חיות. דומה „לחדרנו“ אמר.

צחוק, כשנער זה בא ואומר: כל מה שיוצא מתחת
עמו של חמדת חביב עליו ביותר. פזמוני אינו משורר
כלל. אני לא קראתי משלו כלום.

ובאמת משום מה אינו נכנס אצלה?
בבואו התבישה מאד. במעילו של שמאי מצאה
לבושה. שמאי שכב שטוח על הספה שכנגדה. לפתותיו
חסרי השער, שאינן אלא כעין המשך להצואר העבה
והנפות, באו לידי שחוק מבוכה ונצחון.
שניהם קופצים לקראתו:

אה אה מר חמדת!
אפשר ישתה דבר מה? אף מי סלצר וריבה של
לימון יש, ישתה מר ליקר. אין לך טוב מליקר קודם
הסעודה. הרי אתנו יאכל פת ערבית.

ע

כיצד אפשר להם לישב עכשיו בחדר? הרי אין כאן
אור לנשימה. הכלים בערבוביה. אי סדר. עניבותיו
של שמאי תלויות להן על מסעד הספה. זוג אנפלאות
תחת כל מטה.

שמאי ודאי מנשקה. ואפשר שמחבקה. הם מאחרים

בנשף.

חמדת אינו מחייבה בלבו כלום. רעבה היתה ללחם
ושמאי פושט לה גם לחם גם שוקולדה. סוף סוף
עלמה פשוטה היא. לאחר שנה של נשואין תלד בנים
ותלך הלך ועבה, הלך ושמן כמו שָנָאָה לאשתו של
תנר. אבל פעם אחת, במסבת רעים, כשנתגלגלו הדברים
על האהבה ועל הנשים, אמר חמדת מתוך גחוך: הרוצה
לקנות לבה של ריבה ודעתו מיושבת עליו, ילך ויביא
עמו אדם בעל שרירים מוצקים או קומדיאנט. חזקה
שהם יכבשו לבה מיד והוא נפטר לאלתר מסכסוכי
אהבה.

עא

שניהם חברו עליו.

— יאמר נא מר חמדת כמה הוציא עלי או באכסניה?

יעל רוצה להתחזר מה שהוציא.

חמדת שוחק מתוך מבוכה.

אם לא יגיד, אומר שמאי, את יעל הוא מעליב.

— למה אינו נכנס אצלי?

— למה אין הגברת נכנסת אצלי?

— הייתי אצלו ולא מצאתיו. סימן: מעילו הירוק

היה מונח על הכסא.

— אם כן תכנס עכשיו!

— לא. יכנס הוא אצלי תחלה!

ומיד הפלינו בשיחה אחרת. —

חמדת כבר גלה דעתו על שמאי. לא כחד לה דבר.

לא. הוא אינו מוצא חן בעיניו. צעיר שאינו מפותח

והדיוט. בלי מטרה. אביו עובד עבודת פרך ומפרנס

את כל המשפחה. וזי אשה ודאי לא ישפר שמאי.

עב

כְּתָם יִנִּיחַ עַל הָעֵלְמָה. אִף הוּא, חֲמֵדָה, סִכְנָה הוּא לָהּ
עֲכָשׂוֹ, כְּשִׁצְרוֹת לְבֹו חֲזָרוּ וְנִבְרוּ. מִצַּב רוּחוֹ מִמַּשׁ
אֲפִיֶדְמִי.

יֹודֵעַ חֲמֵדָה שֶׁהֵלְכָה רַכִּיל. לִית דִּין בַּר נֶשׁ. שְׁמַאי
מִתְקַשֵּׁט בְּמִבְעָתָהּ וְהוּא מִשְׁמִיעַ דְּבָרִים כְּגֹון אֱלוֹ
בְּאִזְנֵיהָ.
יֵלֶךְ וַיִּפְיִסְנוּ.

וְשׁוֹב חֲמֵדָה בְּשָׂרִים תִּדְרִיכֶהוּ מְנוּחָה. לִילוֹת הִתְכַלַּת
נִמְשָׁכִים וְהוֹלְכִים. חֶבֶל, שְׂאִינֹו פּוֹנֵעַ בְּמֵרֵת אֵילוֹנִית,
הַקִּיץ עוֹבֵר. עֵדִיין הָעֵלְמוֹת יוֹצְאוֹת בְּחוֹלְצוֹת קְלִילוֹת.
אֲבֵל עוֹד שְׁבוּעִים, כִּי יִגְעוּ. בְּאִשָּׁה, שׁוֹב לֹא יִרְגִישׁוּ
בְּעֵרִיגַת הַבָּשָׂר. אֲפִם כִּשְׁהוּא עוֹמֵד לִפְנֵי אִשָּׁה, עוֹז
רוּחוֹ מִסְתַּחֵף וְהוֹלֵךְ. יוֹתֵר מִשְׁהוּא חוֹמְדָה בְּלִבּוֹ, הִרְיָהוּ
מִשְׁפִּיל עֵינָיו וְכוֹבֵשׁ פָּנָיו בְּקִרְקַע.

שְׁעוֹת יִשְׁנֹן, וְחֲמֵדָה יִזְכּוֹר, שֶׁהִיָּה מִנְשֵׁק בְּנֶפֶשׁ קְלִילָה

עֵנ

ידי אמות עמופות בתי יד — בפרהסיה, לפני בנותיהן
הענוגות בצנעה. אבל שעות ישנן, וגם זכר לא
יזכור זאת.

ובלפות אותו זרועות הבדידות, יפליג בין הבריות.
אך באשר הוא שם ריח בשר אנוש יוסיף לו אימה.
וחמדת משתוקק להתכנס בעורו ולהיות הרחק מהם.
כל כך רחוק עד שלא יהא מרגיש באחרים ואף לא
בו בעצמו. עת שלות דומיה מרגעת והעצמות בבשר
ישקטון. אך כי ישת איש ידו על מפרקתו ששון הרגע
ירטט על שפתותיו.

והימים כלים באפס מעשה.

אין מנוחה.

אין בכך כלום, מנחמים אותו חבריו, שעה של

קודם יצירה!

מי יתן!

אמנם דבר מתרחש והולך. עתים ואת אזניו

עד

החולמות יפלושון פעמי בני איש. ודומה עליו שהוא
רואה אותם, ושומע את קולם ומרניש את ריחם. הנה
הם באים. העולם המוחשי מפנה להם מקום.
ערב. —

חדרו בדיומה העליונה, וחמשה חלונות לחדר.
החלונות פתוחים לרוחה, וזילונות ירוקים כגלי נילום
מתנפנים עליהם. על פני הרצפה רפודים מרבדים
משבצי אור וצללים. חמדת מהלך ארוכות וקצרות לאורך
ולרוחב החדר.

החלונות פתוחים, ואולם הדלת נעולה. ימים מבורכים.
חמדת אונר בספר פרקי חייו.
בין הפרקים, כשהוא קם, יגש אל החלון. נושרים
עלי אקליפטים. בירכתי חדרו עלה נובל עלפה. רוח
נשאה אותו.

החמה שוקעת. חמתו של סוף הקיץ. עדת עבים

עה

שחורים יעופו כצפרים בערוב הקיץ. אפשר וידליק
מנורה? למה ישב הוזה? תכנס יעל. בסבר פנים
יפות יקבלנה. לא יזכיר עונות ראשונים. למה תרי אף
וקמדיה? שניהם ישבו על הדרגש הירוק. הן אהובתו היא.
מאימתי מכיר אותה?

הה, זה מכמה זמן. אפשר שנה, ואפשר יותר
משנה. — באותם הימים הקלילים, עת התלקחו לילות
אייר, יצא חמדת אל נבעת החול, באפס כל דאנה. כמה
בחורות היו מטיילות והולכות וקוממיות היתה צועדת
אחת, מושכת בשולי כובעה וצוחקת.

חמדת יצא מחדרו.

שלא מדעת הגיע לאותה נבעה.

סתור, סחור התהלך ואליה לא קרב.

לבסוף עלה לשם.

ירח ירקרק וצונן שולח אורו על פני הנבעה.

כאן במקום זה נפגש אתה ראשונה. כאן היה

עו

מהלך עמה כמה לילות. „נבעת האהבה“ קוראים היו
לנבעה זו מתוך חדוה. לבו נלחץ.

חמדת שאף רוח עד שהתפרץ כדי שיעול.
מה קרובים הימים? מליה עדיין מרחפות בחול.
„אצלנו חיתה אשה אחת וכוסה מפיה לא משה.
ת-ת-תה. מעולם לא נשתכרה. היא ידעה סוד
השתיה“.

מרחוק נראה לו כעין צל דבר.
חמדת התפלא. הרי בקי הוא כאן ויודע כל מה
שמצוי כאן, אפשר אילן הוא?
ויאמר:

אם אילן הוא — סימן שאהבתה אלי עדיין מתקיימת
היא. ואם עובר אורח הוא אין זאת כי אם חלום פורח
היו כל תקוות נפשי עליה!
חמדת נשאר עומד. לא זו ממקומו. רוצה הוא
עדיין להיות תולה ועומד בין תקוה ומפת נפש.

עז

ופתאום באה מנוחה בנפשו. אותה המנוחה שבין
נפילתו של תינוק ובכיתו.

הצל הולך.

הולך וקרוב.

הוי, בעל חי!

— איש או אשה?

אשה!

יעל חיות עברה.

היא היסבה עיניה מנגדו.

וחמדת ירד מעל הנבעה.

בהוצאתנו יצא לאור:

והיה העקוב למישור

ספור מאת

ש"י עגנון

מצויר מאת י" בורקא

JÜDISCHER VERLAG/BERLIN.

Druck von W. Drugulin, Leipzig.